

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים

**פרשת חיי שרה
"הנה רבקה לפניך קח ולך"**

ד-ד ולפי דבריהם מיושב שפיר מה שנתקשו בחזקוני באלשיך ובכתב סופר, דמאחר שכבר אמרו קח ולך אינו מהראוי שיחזרו בהם ויאמרו תשב הנערה אתנו ימים או עשור. די"ל דמה שאמרו תחילה קח ולך היתה כוונתם על האירוסין, וכמו שאמרו במסכת קידושין (ד טו) דילפינן קידושין בגזירה שוה קיחה קיחה משדה עפרון, הרי שלשון קיחה הוא על קידושי כסף, והם היו סבורים שיקדש עתה ואח"כ תשב אתם ימים או עשור.

אמנם למחרת בבקר אמר להם "שלחוני לאדוני" פי שבקש שיעשו גם נישואין, ע"י מסירתה לשלוחי הבעל. והם אמרו "תשב הנערה אתנו ימים או עשור" (שם נה), וכמו שנתבאר בפ"י רש"י (שם) בד"ה ימים וכו' שכך נותנין לבתולה זמן שנים עשר חדש לפרנס את עצמה בתכשיטים.

ואחר שהסכימו לדבריו של אליעזר, וכמו שנאמר "וישלחו את רבקה אחותם" וגו' (שם נט), ותקם רבקה ונערו תיה וגו' ויקח העבד את רבקה וילך" (שם סא) וכמו שנתבאר בספורנו שאז נתקיים לקיחת האשה מיד שלוחי האב לשלוחי הבעל, ולכן כתוב "ויברכו את רבקה" (שם ס) שהוא ברכת נישואין.²

ה-ה וכבר כתב עדר"ז בספר יבין שמועה עה"ת (אות נו) ועפ"י פשטות הכתובים, יש לפרש דגם בתחילה כשאמרו "הנה רבקה לפניך קח ולך" (חיי שרה כד נא), לא היתה כוונתם שיקח את רבקה עמו, דא"כ הו"ל למימר "ולכו" בלשון רבים, אלא היתה כוונתם, עפ"י מה שאמרו רז"ל בריש קידושין (ב א) דהא דאשה מתקדשת בכסף, ילפינן קיחה קיחה, ואמרו הנה רבקה לפניך קח כלומר שיקדש אותה בשליחות יצחק וילך לביתו עד שתגדיל. ואליעזר לא הבין זאת וסבר שהדברים כפשטן "וישתחו ארצה" (שם נב).³ ויהי בבקר כאשר אמר "שלחוני לאדוני" (שם נד) אז הבינו הם שהוא רוצה שגם רבקה תלך עמו, כי אם לא היה רצונו בזה למה אמר שלחוני, והלא היה בידו לילך כאות נפשו, וע"ז אמרו "תשב הנערה אתנו" (שם נה) עכ"פ להכין לה תכשיטין וכו', עכ"ל.

ו-ו "ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההלך בְּשֵׁדָה לְקַרְאֲתָנוּ וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד הוּא אֲדֹנָי וַתִּקַּח הַצְעִירָה וַתִּתְּקַס" ע"כ (חיי שרה כד טו)

בספר תולדות יצחק (שם) "ויאמר העבד הוא אדוני", עד עתה אמר בן אדוני (פסוקים מד, נא), לפי שהאדם שאינו נשוי לא נקרא אדם, שנאמר "זכר ונקבה בראם וכו' ויקרא את שמם אדם" (בראשית ה ב), עכ"ל.

גם י"ל ובהקדם מה שכתב בפ"י רש"י (שם י) וכל טוב אדוניו בידו - שטר מתנה כתב ליצחק על כל אשר לו, כדי שיקפצו לשלוח לו בתם, עכ"ל. כ"ה במדרש רבה (שם נט יא).

ובכל טוב אדוניו נכלל גם אליעזר שהיה עבד אברהם, ולכן בתחילה שהיה עבדו של אברהם אמר 'בן אדוני', אבל עתה אחר הקידושין והנישואין שניתן ליצחק במתנה את כל אשר לאברהם וגם אליעזר בכלל המתנה ולכן אמר "הוא אדוני".

ל-תגובות בתא קולי: 152-2-6243666

ובפקס: 153-2-6243666

"הנה רבקה לפניך קח ולך ותהי אשה לבן אדוניך כְּאִשְׁרָךְ דָּבָר ה"י ע"כ (חיי שרה כד נא)

"ויאלכו וישתו הוא והאנשים אשר עמו וילינו ויקומו בבקר ויאמר שלחני לאדני: ויאמר אחיה ואמה תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך" ע"כ (שם נד-נה).

בחזקוני (שם נה) בד"ה תשב הנערה אתנו, וא"ת הרי כבר אמרו "הנה רבקה לפניך קח ולך" (שם נא) וכו', עכ"ל.

באלשיך (שם) בד"ה "ויאמר אחיה ואמה תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך" וכו', הלא כמו זר נחשב, אחרי אומרים "קח ולך" (שם נא), יחזרו בהם "ויאמרו תשב הנערה" וכו', עכ"ל.

בכתב סופר (שם נ-נא) בד"ה "ויאמרו וכו' הנה רבקה לפניך קח ולך ותהי אשה" וכו'. צ"ב דתחילה אמר קח ולך, ושוב אח"כ "תשב הנערה אתנו" וכו'. גם צ"ב אריכות הלשון "ותהי אשה לבן אדוניך", פשיטא הלא זה היה בקשתו וכו', עכ"ל.

ב-ב "וישלחו את רבקה אחתם ואת מנקתה ואת עבד אברהם ואת אנשיו: ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחתנו את ה'י לאלפי רבבה ויירש זרעך את שער שנאיו" ע"כ (שם כד טו-ס) **במסכת כלה רבתי** (פ"א) ברייתא: כלה בלא ברכה אסורה לבעלה וכו', ע"כ.

גמ', אמר רבא באיזה ברכה אמרו ברכת שבעה ולא ברכת אירוסין וכו', ע"כ.

שם בברייתא, מנין לברכת חתנים מן התורה, שנאמר "ויברכו את רבקה" (חיי שרה כד ס), ע"כ.

ומבואר שהיה שם נישואין, וצ"ב היכן נתבאר שהיה שם נישואין, גם האירוסין קודמין לנישואין והיכן מצינו שהיה שם אירוסין.

ג-ג "ויוצא העבד כלי כסף וכלי זהב ובגדים ויתן לרבקה ומגדנות נתן לאחיה ולאמה" ע"כ (שם נג).

בחזקוני (שם) בד"ה [ויוצא כמו ויוציא]. ויוצא העבד כלי כסף הללו לשם קדושין נתן והראשונים לשם מתנה ושדוכים דמסבלי והדר מקדשי, וכו', עכ"ל.

ובמשך חכמה (שם) בד"ה "ומגדנות (נתן לאחיה ולאמה, ויאכלו וישתו) הוא והאנשים אשר עמו". אבל אמה ואחיה ורבקה לא היו אוכלים משום שאבלים היו מבתואל, ורק אירוסין מותר תוך שבעה אבל סעודת אירוסין אסור, כפסק הרמב"ם. לכן נתן להם "מגדנות", היינו קליות ואגוזים, כמו שכתבו במדרש (ב"ר ס יא), עכ"ל.

"ותקם רבקה ונעלתיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש ויקח העבד את רבקה וילך" (שם סא) ע"כ.

ובספורנו (שם) בד"ה ויקח וכו', **מיד שלוחי האב, שמסרו לשלוחי הבעל, ובהיותה אז נשואה לגמרי, היתה גברת והיה האיש עבד לה**, עכ"ל.¹

מבואר בדבריהם שהיה כאן אירוסין וגם נישואין, האירוסין היו בתחילה כשנתן לה כלי כסף, והנישואין היו בשעה שמסרו אותה לשלוחי האב לשלוחי הבעל שהוא אליעזר.

² "ויקח העבד עשרה גמלים" וגו' ע"כ (שם י), **ובחזקוני** (חיי שרה כד י) בד"ה עשרה גמלים להרכיב עליהם עשרה אנשים לברך ברכת אירוסין ונישואין, עכ"ל. וכ"ה **בתפארת יהונתן** (שם).

והוא עדר"ר שנתבאר שהיה שם אירוסין וגם נישואין, והאירוסין והנישואין היו בכלל השליחות של אברהם.

³ והוא משום שהוסיפו "ותהי אשה לבן אדוניך כאשר דבר ה"י ע"כ (חיי שרה כד נא).

¹ **בספר פנים יפות** (שם כד ס) בד"ה "ויברכו את רבקה". עיין בחידושי כתובות (ו ב) שהביאו התוס' ירושלמי דלמדו מזה הרמז לברכת נישואין, והיינו דכתב גבי "וישלחו את רבקה" (שם נט) ולא כתיב לעיל גבי "ויוצא כלי כסף ומגדנות" (שם נג) דמשמע שהם היו כסף קידושין, אלא כיון דקיי"ל דמסר האב לשלוחי הבעל מסירתו היינו כניסתו לחופה כדאיתא בכתובות (מח ב), א"כ בשעה שמסרו אותה לאליעזר הוי כניסה לחופה, א"כ י"ל שבאותו פעם הוא רמז לברכת נישואין. וכו' עכ"ל. והוא עדי"ר שנתבאר.